

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY RAWICZ NA LATA 2022-2025
za lata 2022-2023**

LISTOPAD 2024

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Podstawa prawna sporządzenia sprawozdania z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Rawicz na lata 2022-2025	3
3. Metodologia.....	4
4. Realizacja	4
5. Podsumowanie.....	11

1. Wstęp

Gminny program opieki nad zabytkami (GPOnZ) to dokument uzupełniający do innych aktów planowania. Jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Działania te określone są w odniesieniu do całej gminy, jako jednostki podziału administracyjnego, a nie odnoszą się jedynie do władz gminy, których bezpośredni wpływ na działalność instytucji sprawujących w różnej formie opiekę nad zabytkami jest ograniczony tylko do nielicznych. Głównym odbiorcą GPOnZ jest lokalna wspólnota samorządowa. W zamierzeniu beneficjentami GPOnZ mają stać się nie tylko prywatni właściciele czy użytkownicy obiektów zabytkowych, ale również mieszkańcy gminy.

Istotnym celem GPOnZ jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznie poprawy w zakresie: stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy, szeroko pojmowanego zasobu dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego. Ważne jest, aby poprawa ta dokonywała się przy partycypacji mieszkańców gminy, w różnych formach ich życiowej aktywności (praca zawodowa, działalność społeczna, działania wynikające z prawa własności lub z użytkowania obiektów zabytkowych) zaangażowanych w opiekę nad zabytkami. Obowiązkiem władz publicznych w tym względzie jest z kolei pobudzanie i usprawnianie mechanizmów regulujących kwestie tej opieki oraz tworzenie i wspieranie inicjatyw mających taką opiekę na celu.

W GPOnZ wskazuje się działania skierowane na poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Wskazane kierunki działania, tzw. priorytety, szczegółowo opisują zakres oraz cel danego zamierzenia. Co dwa lata opracowuje się sprawozdanie, które ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków działań przyjętych w programach w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pomoże ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania formalno-finansowe i w efekcie sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz innych gminnych dokumentów strategicznych na następne lata.

Niniejsze Sprawozdanie obejmuje realizację zadań dla wyznaczonych kierunków działań, zawartym w Gminnym programie opieki nad zabytkami Gminy Rawicz na lata 2022-2025 za lata 2022-2023.

2. Podstawa prawna sporządzenia sprawozdania z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Rawicz na lata 2022-2025

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) Burmistrz zobowiązany jest do sporządzania, co dwa lata, sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go Radzie Miejskiej. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji programu, która powinna uwzględniać wykonanie zadań, które zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz efektywność ich wykonania.

3. Metodologia

Sprawozdanie sporządzono na podstawie danych i informacji uzyskanych z komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Rawiczu oraz jednostek zewnętrznych:

- Wydział Strategii Planowania i Rozwoju,
- Biuro Inwestycji Kubaturowych,
- Biuro Promocji i Komunikacji Społecznej,
- Biuro Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy,
- Biuro Zarządzania Drogami,
- Wydział Edukacji i Spraw Społecznych,
- Wydział Spraw Obywatelskich,
- Inspektor ds. mienia i ubezpieczenia,
- Zakład Usług Komunalnych w Rawiczu,
- Centrum Usług Społecznych w Rawiczu,
- Muzeum Ziemi Rawickiej.

4. Realizacja

Zebrane dane i informacje usystematyzowano i ułożono według działań zapisanych w Gminnym programie opieki nad zabytkami Gminy Rawicz na lata 2022-2025. Przedstawiono tylko zrealizowane zadania.

PRIORYTET I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo-społecznego Gminy Rawicz.

Kierunek działań: Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania obiektów zabytkowych.

Zadanie 1. Realizacja zadań własnych Gminy Rawicz w kwestii poprawy stanu i utrzymania obiektów zabytkowych, będących jej własnością lub współwłasnością.

2022 r.		
MIEJSCE	ZAKRES PRAC	WARTOŚĆ BRUTTO
Ratusz w Rawiczu	Modernizacji instalacji CO w budynku w budynku Ratusza przy ul. Rynek 1, w szczególności do dostawy i montażu systemu zarządzania energią ciepłą, w skład którego wchodzi następujące urządzenia: – regulator Wifi 8S W, w liczbie: 4 sztuki, – bezprzewodowy siłownik elektryczny STT-869 W, w liczbie: 35 sztuk, – bezprzewodowy regulator pokojowy R-8 B, w liczbie: 24 sztuk.	24 600,00 zł
	Wykonania dzieła w postaci wykonania kopi 1:1 wiatrowskazu i gwiazdy zlokalizowanych na iglicy budynku Ratusza przy ul. Rynek 1 w Rawiczu.	9 225,00 zł

2023 r.		
MIEJSCE	ZAKRES PRAC	WARTOŚĆ BRUTTO
Ratusz w Rawiczu	Czyszczenie wieży zegarowej budynku Ratusza przy ul. Rynek 1, 63-900 Rawicz z powstałych zanieczyszczeń – bytowanie Gołębi (wysprzątanie na sucho i mokro konstrukcji wieży, w tym: schodów, elementów konstrukcyjnych, strefy wejścia oraz platform w połowie wieży i w miejscu lokalizacji mechanizmu zegara, z zanieczyszczeń).	4 950,00 zł
	Prace związane z Modernizacją pomieszczenia archiwum w MZR w Ratuszu w Rawiczu. Zadanie zrealizowane ze środków własnych Gminy Rawicz.	30 748,60 zł inspektor – 1 500,00 zł roboty – 29 248,60 zł
2023 r.		
MIEJSCE	ZAKRES PRAC	WARTOŚĆ BRUTTO
Ratusz w Sarnowie	Wykonania prac na budynku przy ul. Rynek Sarnowski 1: – naprawa opierzenia wieży zegarowej, – uszczelnienie opierzenia kominów, – uzupełnienie brakujących dachówek na całości dachu, – udrożnienie koszy dachowych i usunięcie zanieczyszczeń, – udrożnienie odpływów wodnych przy włązie dachowym.	2 966,40 zł

- Dodatkowo wykonano audyt remontowy – termomodernizacja, remont dachu przy nieruchomości Sieniewicza 11.

Zadanie 2. Gmina na przestrzeni przyszłych 4 lat w ramach zaplanowanego budżetu zamierza sukcesywnie dofinansowywać prace zmierzające do renowacji.

- W latach 2022-2023 zakończono realizację następujących zadań:
 - rewitalizacja budynku przy ul. Szarych Szeregów 3 w Rawiczu, koszt całkowity 6 285 735,26 zł w tym dofinansowanie 4 180 688,71 zł
 - rewitalizacja budynku przy ul. Buszy 5, koszt całkowity 5 694 558,80 zł, w tym dofinansowanie 2 472 138,08 zł
 - modernizacja instalacji grzewczej w Domu Kultury w Rawiczu, koszt całkowity 118 741,54 zł, w tym dofinansowanie 36 000,00 zł
 - budowa monitoringu miejskiego w Rawiczu, koszt całkowity 270 600,00 zł, w tym dofinansowanie 198 000,00 zł.

Wszystkie działania wymienione powyżej zostały zrealizowane przy udziale środków zewnętrznych. Szczegółowe informacje są w posiadaniu Zespołu ds. Funduszy w wydziale ON.

Zadanie 3. Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, w celu weryfikacji stanu faktycznego i wprowadzenia odpowiednich, zgodnych z obecnymi standardami ochrony zabytków, ustaleń.

- Podjęto Uchwałę Nr LV/576/22 Rady Miejskiej Gminy Rawicz z dnia 26 października 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rawicz – wskazano zabytki ujęte w GEZ oraz wskreślono lokalizację stanowisk archeologicznych.

Zadanie 4. Rewitalizacja nieczynnych cmentarzy ewangelickich i żydowskich oraz tworzenie lapidariów we współpracy z WUOZ.

- **Gmina rozpoczęła realizację projektu „Szlakiem dawnych cmentarzy ewangelickich”. W ramach wieloletniego projektu gminnego wszystkie dawne cmentarze ewangelickie zostaną w większy lub mniejszy sposób zrewitalizowane, opisane i udostępnione zwiedzającym.**
- **W 2022 r. rozpoczęła się rewitalizacja dawnego cmentarza ewangelickiego w Stwolnie/Sikorzynie. Pozostałości tablic nagrobnych zostały na czas prowadzenia prac porządkowych przewiezione do Lapidarium w Sarnowie. Zamontowana została tablica informująca o historii cmentarza oraz znak kierunkowy przy drodze z Sikorzyna do Stwolna. W rewitalizację włączyli się mieszkańcy Hazów i sołtys Sikorzyna.**
- **Odnowiono mogiły wojenne na cmentarzu parafialnym w Rawiczu. Wykonano mogiłę zbiorową 5 żołnierzy Wojska Polskiego poległych w 1945 r. oraz mogiłę indywidualną Jerzego Ryfińskiego – kapitana, lekarza poległego w 1945 r. Wartość prac wyniosła 31.980 zł. Zadanie w całości sfinansowane ze środków Wojewody Wielkopolskiego.**

Kierunek działań: Działania organizacyjne związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego.

Zadanie 5. Zadania dla gminnej ewidencji zabytków:

- Zakładanie nowych kart adresowych dla zabytków dotychczas nierozpoznanych i nie uwzględnionych w ewidencji, a istotnych dla obrazu dziedzictwa kulturowego na terenie gminy;
- Systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane nowe dane i aktualizowaną w przypadku zmian w wyniku rozbiórek i remontów dokumentację fotograficzną;
- Wszelkie działania przy obiektach ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymagają opiniowania, uzgodnienia lub pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- **W 2022 r. wykreślono z GEZ jeden obiekt– Zarządzenie Nr 1025/2022 Burmistrza Gminy Rawicz z 22 marca 2022 r. w sprawie wyłączenia z Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rawicz budynku zlokalizowanego w Izbicach nr 76.**
- **W 2023 r. sporządzono karty GEZ i uzyskano uzgodnienie konserwatora – zarządzenie przyjęto w 2024 r.**

Zadanie 6. Uzupełnienie gminnej ewidencji zabytków o brakujące karty obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz opracowania kart dla stanowisk archeologicznych do końca I kwartału 2023 r.

- **W 2023 r. wykonano karty dla stanowisk archeologicznych, co zostało uzgodnione z WUOZ. Zarządzenie dotyczące włączenia kart podjęto w 2024 r.**

Zadanie 7. Korelowanie zapisów gminnej ewidencji zabytków z zapisami w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy.

- **Wszystkie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz decyzje o warunkach zabudowy dotyczące obiektów objętych ochroną konserwatorską lub znajdujących się w strefie konserwatorskiej uzgadniane są w Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Lesznie. W dokumentach zawierane są odpowiednie zapisy wynikające z uzgodnień z konserwatorem W 2022 r.**

uchwalono 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego , w 2023 r. uchwalono 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zadanie 8. Okresowa aktualizacja Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, która powinna być wykonywana corocznie.

- **Aktualizacja jest wykonywana zgodnie z przepisami raz w roku – w 2022 r. wykonano aktualizację, w 2023 r. również wykonano aktualizację.**

Zadanie 9. Przygotowywanie i realizacja programów rewitalizacji terenów i obiektów o szczególnym znaczeniu historycznym.

- **Gmina jest w trakcie uchwalania Gminnego programu rewitalizacji. W 2023 r. Rada Miejska Gminy Rawicz podjęła Uchwałę Nr LXV/685/23 z dnia 22 czerwca 2023 r. (Dz. U. Woj. Wlkp. z 03.07.2023 poz. 6460) w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Rawicz.**

PRIORYTET II: Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Gminy Rawicz.

Kierunek działań: Edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu.

Zadanie 10. Wspieranie organizacji konkursów, wystaw, imprez, kiermaszy, festynów kulturowych z dziedzictwem kulturowym w tle przy ścisłej współpracy np. z Domem Kultury w Rawiczu, Rawicką Biblioteką Publiczną oraz Muzeum Ziemi Rawickiej.

- **Gmina we współpracy z Muzeum Ziemi Rawickiej organizuje konkurs „Smak Tradycji” produkt regionalny Gminy Rawicz. Celem konkursu jest poszukiwanie i ochrona przed zapomnieniem gminnych przepisów regionalnych i tradycyjnych. Patronat nad konkursem objęła Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego z siedzibą w Warszawie.**

Edycja 2022: 19 czerwca 2022 r. podczas jarmarku Aktywnych Mieszkańców. Wartość poniesionych środków – 4000 zł.

Edycja 2023: 20 sierpnia 2023 r. podczas Międzynarodowego Festiwalu Muzyków Ludowych. Wartość poniesionych środków – 4000 zł.

- **W lutym 2022 r. ogłoszono konkurs twórczości plastycznej im. Romana Dworaka (konkurs organizowany przez MZR przy współpracy z Domem Kultury w Rawiczu). Prace ozdobiły hol rawickiego ratusza a podczas nocy muzeów w maju konkurs rozstrzygnięto I wręczono nagrody laureatom.**
- **Organizacja gminnego konkursu „Rawicka Palma Wielkanocna”. Celem jest promocja regionalnych tradycji świątecznych. W 2022 r. od 5 do 14 kwietnia w rawickim ratuszu była czynna pokonkursowa wystawa palm, natomiast podsumowanie połączone z wręczeniem nagród odbyło się podczas Jarmarku Wielkanocnego.**
- **W dniach 10 i 11 czerwca 2022 r. odbył się „Weekend z kulturą ludową Hazów” – wydarzenie promujące lokalne dziedzictwo kultury tradycyjnej. Oprócz działań edukacyjnych, krajoznawczych i wystawienniczych, w programie imprezy znalazł się II Maraton Dudziarski i II Turniej Tańców Regionalnych, zorganizowane przez Fundację Dudziarz.eu – partnera całego przedsięwzięcia. Projekt został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury EtnoPolska, edycja 2022.**

- W dniu 14 października 2022 r. w rawickim ratuszu odbyło się podsumowanie projektu pn. „Hazy – Nasza Mała Ojczyzna – zakup i renowacja strojów dla zespołu Wisieloki”, połączone z prezentacją nowych strojów, występem tanecznym oraz wykładem popularnonaukowym. Projekt realizowany był dzięki dotacji z Programu EtnoPolska Narodowego Centrum Kultury, również przy wsparciu finansowym Gminy Rawicz. W ramach projektu poddano renowacji elementy strojów ludowych: tiulowe kryzy i czepki oraz uszyto 8 kompletów nowych ubiorów kobiecych i 8 męskich, w których będą występować członkowie Zespołu Regionalnego „Wisieloki”.
- W dniu 11 listopada 2022 r. Muzeum przygotowało dla mieszkańców bogatą ofertę działań kulturalnych opartych na motywach niepodległościowych. W ramach zajęć integracyjnych z cyklu „Rodzinne muzeum” odbyły się manualne warsztaty międzypokoleniowe pt. „Kwiaty polskie”. Dodatkowo Punkt Informacji Turystycznej i Kulturalnej był współorganizatorem Rowerowego Rajdu Święta Niepodległości prowadzonego przez Oddział PTTK. Całość oferty wpisywała się w harmonogram gminnych obchodów Narodowego Święta Niepodległości.
- W 2023 r. w ramach ogólnopolskich obchodów 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego oraz pojedynku i śmierci jego politycznego lidera – Stefana Bobrowskiego, Muzeum Ziemi Rawickiej wspólnie z partnerami (Zespół Szkół Zawodowych w Rawiczu, rawicki Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet „No i co” w Łaszczynie) zrealizowało projekt pn. „Stefan Bobrowski na ziemi rawickiej – upamiętnienie przywódcy Powstania Styczniowego”. Przedsięwzięcie miało charakter społeczno-edukacyjny.
- Od 23 stycznia 2023 r. mieszkańcy miasta partner skiego Attendorn mogą zwiedzać wystawę do kumentującą historię Rawicza. Ekspozycja pt. „Rawicz przedstawia się” (niem. „Rawicz stellt sich vor”) jest prezentowana w miejscowym muzeum regionalnym – Südsauerlandmuseum w Attendorn. Cały projekt wystawienniczy to jeden z elementów nawiązanej w 2019 r. współpracy Muzeum Ziemi Rawickiej z niemieckim partnerem.
- Z początkiem marca 2023 r. ruszyła kolejna edycja konkursu na najpiękniejszą wielkanocną palmę. Popularyzowanie tradycji i zwyczajów wielkanocnych, przekazywanie wartości i tradycji ludowych, rozwijanie zdolności manualnych oraz integracja społeczności lokalnej to cele minionej edycji gminnego konkursu na „Rawicką Palmę Wielkanocną”. Ze złożonych prac skomponowano wystawę, która ozdobiła hol ratusza w Rawiczu.
- W dniu 24 marca 2023 r. odbyła się uroczystość odsłonięcia tablicy poświęconej Alfredowi Rogalskiemu w ramach projektu „Uchronić przed niepamięcią...” realizowanego przez Towarzystwo Przyjaciół Rawicza oraz Muzeum Ziemi Rawickiej dzięki wsparciu finansowemu gminy Rawicz.
- W dniu 20 sierpnia 2023 r. podczas Festiwalu Muzyków Ludowych w parku Domu Kultury w Rawiczu rozstrzygnięto czwartą edycję konkursu „Smak Tradycji” na produkt regionalny Gminy Rawicz. Organizatorem konkursu był Urząd Miejski Gminy Rawicz oraz Muzeum Ziemi Rawickiej. W ramach festiwalu odbyły się jeszcze 2 konkursy: maraton dudziarski i przegląd tańców regionalnych.
- W grudniu 2023 r. zorganizowano wystawę „Koronka i haft hazacki. Tradycja i nowoczesność”, współorganizowana przez Muzeum Ziemi Rawickiej, Zespół "Wisieloki" oraz Dom Kultury w Rawiczu.

- W latach 2022-2023 organizowano wystawy czasowe wewnętrzne, plenerowe o charakterze artystycznym, fotograficzne, pokonkursowe, międzynarodowe, malarstwa; organizowano koncerty, prelekcje.
- Muzeum Ziemi Rawickiej wraz z przedstawicielką Stowarzyszenia Zespołu Regionalnego Wisieloki z Szymanowa, prowadzi bezpłatne warsztaty haftu hazackiego, podczas których uczestnicy pod okiem instruktorów odtwarzają tradycyjne wzory na tkaninach, ozdobach.
- Kilka razy w roku w ramach zajęć warsztatowych odbywają się spotkania promujące inne tradycje Hazów – taniec, muzykę, tradycyjne potrawy, obrzędy, z gościnnym udziałem zespołu regionalnego „Wisieloki”.
- Zrealizowano projekt „Plac Rawickiej Synagogi – Upamiętnienie Społeczności Rawickich Żydów” dofinansowanego przez Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce., w ramach którego odbył się spacer tematyczny z przewodnikiem pn. „Szlakiem Rawickich Żydów”.
- Zorganizowano wykład pt. „Powstanie styczniowe – fakty, bohaterowie– mit”.
- Wygłoszono prelekcję spaceru tematycznego „szlakiem miejsc pamięci dedykowanych Stefanowi Bobrowskiemu” z Rawicza do Łaszczyna byli seniorzy z Rawickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
- W Łaszczynie i Żylicach zaprezentowano edukacyjną wystawę plenerową „Stefan Bobrowski na ziemi rawickiej”.
- Wydany został bogato ilustrowany katalog, a także infrastrukturę turystyczną szlaków PTTK i miejsc pamięci narodowej wzbogacono planszami tematycznymi z mapami.
- Odbył się rajd rowerowy trasą z Rawicza przez Łaszczyn, Konarzewo, Izbice do „kamienia Bobrowskiego” i Żylic śladami polskiego działacza niepodległościowego.
- Zrealizowano projekt pn. „Stefan Bobrowski na ziemi rawickiej – upamiętnienie przywódcy Powstania Styczniowego” dofinansowany ze środków Biura „Niepodległa” w ramach Programu Dotacyjnego „Powstanie Styczniowe 1863-1864”.

Zadanie 11. Projekt edukacji historycznej Muzeum Ziemi Rawickiej pt. Nasza historia – Nasza tożsamość organizowany w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa.

- Muzeum Ziemi Rawickiej od 2017 r. realizuje i stale aktualizuje program edukacyjny „Nasza historia – nasza tożsamość”, w ramach którego edukuje uczniów, dorosłych, seniorów w zakresie historii regionu i dziedzictwa kulturowego poprzez lekcje muzealne, spacer tematyczny, warsztaty rękodzieła, prelekcje itp. W okresie 2022-2023 działania prowadzone były w siedzibie muzeum, w szkołach, bibliotekach oraz w terenie podczas edukacyjnych spacerów. Z oferty edukacyjnej skorzystały przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia senioralne, grupy nieformalne, rodziny. Realizacja programu ze środków własnych jednostki.
- W dniach 16-18 września 2022 r. odbył się Rawicki Jarmark Historyczny, który zaplanowano w dwóch lokalizacjach i stanowił zwieńczenie obchodów dwóch jubileuszy. Wydarzenie organizowane przez Muzeum Ziemi Rawickiej wpisywało się w Europejskie Dni Dziedzictwa, czyli akcją promującą lokalne zabytki, folklor, historię, a także popularyzującą dialog międzykulturowy. W 2022 r. hasło przewodnie Europejskich Dni

Dziedzictwa brzmiało: „Połączeni dziedzictwem” i towarzyszyło ono także jako motto rawickiej imprezy.

- W dniu 17 września 2023 r. Muzeum Ziemi Rawickiej w partnerstwie z Gminą Rawicz oraz Towarzystwem Przyjaciół Rawicza w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa zorganizowało wydarzenia upamiętniające dzieje rawickich Żydów: spacer tematyczny oraz spotkanie na placu przy Wałach Kościuszki, gdzie do 1941 r. stała synagoga. Działania przeprowadzono w ramach projektu „Plac Rawickiej Synagogi – upamiętnienie społeczności rawickich Żydów”, na którego realizację Muzeum Ziemi Rawickiej uzyskało grant Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce. W ramach projektu zrealizowano także cykl jesiennych prelekcji tematycznych i lekcji dla młodzieży pod hasłem „spotkanie z historią i kulturą rawickich Żydów”.

Kierunek działań: Popularyzacja dziedzictwa kulturowego regionu.

Zadanie 12. Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych dziedzictwu kulturowemu i historii regionu.

- **Wydano następujące publikacje:**
 - „Hazy. Mikroregion” (nakład 500 sztuk);
 - „Stefan Bobrowski na ziemi rawickiej – upamiętnienie przywódcy powstania styczniowego”;
 - „Linoryty” Antoniego Suchaneckiego (nakład 1000 sztuk).

Zadanie 13. Wspieranie imprez kulturalnych, popularyzujących dziedzictwo kulturowe gminy, m.in. Ogólnopolski Przegląd Sztuki Współczesnej FORMA, Rawicka Jesień Teatralna, Rawicki Jarmark Historyczny, Międzynarodowy Festiwal Muzyków Ludowych.

- W latach 2022-2023 zorganizowano następujące wydarzenia: Forma, Rawicki Jarmark Historyczny, Międzynarodowy Festiwal Muzyków Ludowych, Gminny Konkurs Rawicka Palma Wielkanocna, Rawicki Jarmark Wielkanocny, Noc muzeów, Konkurs „Smak Tradycji”, Narodowe Święto Niepodległości, Rawicki Jarmark Bożonarodzeniowy.

Zadanie 14. Zrealizowane inwestycje na obszarach objętych ochroną konserwatorską lub na obiektach będących w gminnej ewidencji zabytków.

MIEJSCE NAZWA ZADANIA INWESTYCYJNEGO	ZAKRES DZIAŁANIA
<p>ul. Piłsudskiego 19 i 21 w Rawiczu Modernizacja pomieszczeń w budynkach przy oraz dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wraz z zagospodarowaniem terenu</p>	<p style="text-align: center;">2022 r.</p> <p>Modernizacja pomieszczeń na piętrze i poddaszu budynku przy ul. Piłsudskiego nr 19 w Rawiczu – etap I (roboty elektryczne) Koszty robót budowlanych: 112 623,52 zł Zadanie zrealizowane ze środków własnych Gminy Rawicz.</p>
	<p style="text-align: center;">2023 r.</p> <p>Modernizacja pomieszczeń na piętrze i poddaszu budynku przy ul. Piłsudskiego nr 19 w Rawiczu oraz wykonanie przejścia pomiędzy budynkami nr 19 i 21 oraz budowa wew. instalacji hydrantowej – etap II Koszt robót budowlanych: 621 131,83 zł Zadanie zrealizowane ze środków własnych Gminy Rawicz.</p>
	<p>Dostawa wraz z montażem drzwi w budynku Urzędu Miejskiego Gminy Rawicz przy ul. Piłsudskiego 21 w Rawiczu Kwota: 59 999,99 zł Zadanie zrealizowane ze środków własnych Gminy Rawicz.</p> <p>Budowa windy w budynku przy ul. Piłsudskiego 21 w Rawiczu Kwota: 517 307,70 zł Dofinansowanie: 250 000,00 zł</p>

5. Podsumowanie

W zakresie ochrony i opieki nad zabytkami Gmina Rawicz współpracuje z placówkami oświatowymi, kulturalnymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami i kościołami, promując wartości materialne oraz niematerialne dziedzictwa kulturowego całej gminy. Zadania wspierane były również przez projekty edukacyjne i promocyjno-turystyczne mające na celu wzrost świadomości kulturalnej oraz rozbudzenie zainteresowania zabytkami wśród mieszkańców.

Gmina Rawicz w latach 2022-2023 wykonywała założenia GPOnZ wykorzystując do tego celu pełen wachlarz możliwości formalno-prawnych, finansowych i merytorycznych.

Przedstawione w niniejszym sprawozdaniu zadania pokazują, że Gmina Rawicz aktywnie realizuje zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz promowania dziedzictwa kulturowego regionu. W GPOnZ zostało zaplanowanych 25 zadań, z czego zrealizowano 14 zadań, co daje 56% ze wszystkich zaplanowanych zadań. W sprawozdaniu zostały przedstawione tylko zrealizowane zadania. Wyniki te pokazują, że Gmina Rawicz aktywnie realizuje zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz promowania dziedzictwa kulturowego regionu. Można przypuszczać, że na koniec okresu obowiązywania GPOnZ wyniki będą kształtować się na poziomie około 80-90%.

Wspieranie remontów i konserwacji najbardziej wartościowych obiektów zabytkowych stanowi jeden z priorytetów realizowanego GPOnZ. Wyrazem świadomej polityki Gminy Rawicz w zakresie ochrony zabytków są działania aktywizujące właścicieli obiektów zabytkowych. Cel ten

jest realizowany w drodze przydzielania dotacji z budżetu gminy na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków położonych na terenie gminy Rawicz, niestanowiącym wyłącznej własności Gminy (Uchwała Nr L/579/18 Rady Miejskiej Gminy Rawicz z dnia 25 kwietnia 2018 r.). Jednak w okresie sprawozdawczym nie przyznano dotacji.

W latach 2022-2023 wykonano prace konserwatorskie i remontowe przy 9 obiektach zabytkowych. Na działania te wydano 13 753 188,64 zł

Dodatkowo pozyskano dofinansowania zewnętrzne w wysokości 7 136 826,79 zł.

Wysoka aktywność Muzeum Ziemi Rawickiej jest niezwykle istotnym elementem realizacji zadań edukacyjnych w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego. Oferta jest bardzo atrakcyjna, systematycznie zmieniana i uzupełniana, dzięki czemu licznie przyciągają odbiorców, edukując i promując lokalne dziedzictwo. W okresie sprawozdawczym zorganizowano szereg wystaw, imprez, konkursów, projektów.

Podsumowując należy stwierdzić, że priorytety były realizowane wszechstronnie przez różnorodne i komplementarne zadania, które w całości prowadziły do osiągnięcia założonego celu. Zadania te obejmowały zarówno działania bezpośrednio wpływające na poprawę stanu zachowania zabytków, jak i projekty, upowszechniające i promujące lokalne dziedzictwo kulturowe oraz zwiększające świadomość społeczną w zakresie potrzeby jego zachowania.